

Místopis, ano či ne?

Jindřich Schulz

V roce 1966, tedy před 36 lety, vyšel první svazek *Historického místopisu Moravy a Slezska v letech 1848–1960*. Byla jím zahájena realizace projektu, jenž se zrodil na historických pracovištích zdejší Filozofické fakulty, především v okruhu pracovníků a spolupracovníků instituce, která byla nedlouho předtím ustavena při Katedře historie v podobě Kabinetu regionálních dějin. Zatímco po prvním svazku obvykle následuje další, číslovaný jako druhý, u „Místopisu“ tomu tak nebylo. V roce 1967 byl vydán *Přehled historického místopisu Moravy a Slezska v období feudalismu do roku 1848*, který je na jedné straně redukován, ale současně na druhé straně přepracován a doplněným vydáním impozantního předválečného „Místopisu“ Ladislava Hosáka. Jak známo, byl při tomto edičním počínu blízkým spolupracovníkem profesora Hosáka šumperský archivář František Spurný. Proč byl Hosákův „Místopis“ označen jako úvodní svazek „Místopisu“ novodobého je evidentní. Profesor Hosák se na přípravě projektu podílel, Kabinet regionálních dějin zcela programově navázal na činnost Ústavu pro historickou vlastivědu, jehož byl Hosák zakladatelem. Ústav pro historickou vlastivědu ve svých sbírkách mimo jiné shromáždil materiál z výzkumů uskutečněných pro potřeby některých Krajských národních výborů, tedy i materiál novodobý. Samozřejmě reedice Hosákova „Místopisu“ v rámci nového projektu, který měl – po vášnivých diskusích – zelenou, byla patrně jedinou možností, jak ji realizovat. Po úvodním a prvním svazku vyšla v roce 1968 *Bibliografie historicko-vlastivědné literatury k období let 1848–1960 na Moravě a ve Slezsku* (autoři Jaromír Kubíček a Jaroslav Vlach) jako druhý svazek projektu, načež následovalo od roku 1973 třináct svazků (tedy svazky 3 až 15), věnovaných místopisům jednotlivých politických okresů, z nichž sousední byly začleněny do jednoho svazku. V roce 2005 bude šestnáctým svazkem edice dokončena.

Pro připomenutí uvádím, že „Místopis“ byl původně realizován Univerzitou Palackého v ostravském nakladatelství Profil, po jeho zániku nově zřízeným Vydavatelstvím UP. Do dvanáctého svazku byl finančně pokryt z prostředků Univerzity Palackého, svazky třináct až patnáct byly vydány za pomoci grantu, který jsme získali u Grantové agentury ČR, závěrečný šestnáctý svazek je dotován magistrátem města Ostravy. Snad jako kuriozitu spojenou s financováním, uvádím skutečnost, že „Místopis“ je stále na trhu žádan a prodáván, mimo jiné i proto, že za původní – tedy z dnešního hlediska směšnou – cenu. Zájem by byl asi ještě větší, kdybychom měli kompletní řady. Skutečnost je však taková, že některé svazky jsou rozebrány. A v té souvislosti se dostáváme k naprosto zásadní otázce – jak dál?

1. Docent Bartoš pečlivě shromažďuje připomínky, opravy, doplňky k jednotlivým svazkům. Pokud bychom se rozhodli pro reedici, mohly by být uplatněny. Ovšem knižní vydání je finančně náročné, nejsme schopni odhadnout zájem trhu a s tím spojenou ná-

vratnost vynaložených prostředků. Před časem jsem zaregistrovali jistě zajímavou nabídku – jistá zlínská firma snad projevila zájem vydat Historický místopis na CD ROM. Bohužel v konkrétní realizaci tohoto záměru jsme zatím nepokročili, jistě i proto, že je před námi to nejdůležitější – vydáním šestnáctého svazku projekt dokončit. K tomu přistupuje další problém.

2. Měla by smysl pouhá reedice, byť opravená a doplněná? Asi ne. „Místopis“ svým záběrem pokryl dobu jednoho století. V titulu se sice hlásí k roku 1960, ve skutečnosti však jen do jisté míry překračuje rok 1945, či dokonce léta 1938, 1939. A máme za sebou další půlstoletí dramatických změn, spojených se socializací, ale i patnáct let návratu k demokracii.

I v místopisné práci by bylo žádoucí na tyto změny reagovat, zachytit nejnovější vývoj územně správní, demografický, ekonomický, sociální, politický atd. Máme tedy pokračovat v „Místopise“ a dovést jej do současnosti, která je chápána svým způsobem jako budoucnost? Jsme na tento záměr připraveni? Mohu říci – alespoň v rovině institucionální – že ano. Kabinet regionálních dějin je nadále vědeckým pracovištěm v rámci Katedry historie a má podporu jejího vedení. Pomalu končící generace autorů novodobého Místopisu má své nástupce. Především jim bychom měli říct, co – podle našeho názoru – dál. Z dalších příspěvků bude zřejmé, že posláním pracoviště – Kabinetu regionálních dějin – nebude a nemůže být jen „Místopis“. Nicméně právě „Místopis“ je osou veškerého dění, takže otázka zní – pokračovat? A pokud ano, pak v jaké podobě? Jak budovat vědecký aparát, tedy jak shromážďovat a ukládat informace. V neposlední řadě jak naložit s těmi již shromážděnými?

doc. PhDr. Jindřich Schulz, CSc.
Katedra historie FF UP
Křížkovského 10
771 80 Olomouc